

11.4.1. İnançla İlgili Felsefi Yaklaşımlar: Özet

Tarih boyunca inanç konuları hakkında pek çok dinî ve felsefi yaklaşım ortaya çıkmıştır. Bu yaklaşımlardan bazılarını ele alacağız.

A) Teizm

Yunancada "Tanrı" anlamına gelen "Teos" kelimesinden türetilmiştir. Teizm, varlığı zorunlu ve her şeyin yaratıcısı olan bir Tanrı inancını savunan felsefî düşüncedir. Türkçede "Tanrıçılık" şeklinde ifade edilen bu inancı benimseyen kimselere teist denilir. Tevhit inancına dayanan İslam dini bu felsefi yaklaşımla uyum içindedir.

Teizm; Tanrı'nın varlığını, yaratıcılığını, gerçek, şuurlu ve iradeli bir varlık olduğunu kabul eder. Tanrı, yarattıkları

aracılığıyla kendisini gösterir. Fakat yarattığı varlıklardan ayrı ve farklıdır.

Sonsuz güç ve kudret sahibidir. Her

şeyi bilir, görür, duyar ve takdir eder. Adil, iyi ve merhametlidir. Vahiy

göndererek insanlarla iletişime geçer,

evrene ve insana etki eder. Onu ibadet ve itaate muhatap olarak görür.

Bu özellikleriyle teizm, vahyi kabul

11. SINIF 4. ÜNİTE
İNANÇLA İLGİLİ MESELELER

etmeyen deizmin, tanrı ile âlemi aynı şey sayan panteizmin, tanrı ve dini yok sayan ateizmin karşısındadır.

Teizmin bazı çeşitleri vardır: Monoteizm; tek tanrıçılık demektir. Politeizm ise çok tanrıçılık demektir.

Politeistler, her biri farklı özelliklere sahip birden çok Tanrı'nın varlığına inanırlar. Her bir Tanrı'nın, özellikleri gibi görevleri de farklıdır.

İslamiyet, tevhit inancına dayanır. Tevhit, Allah'ı (c.c.) zatında, sıfatlarında ve fiillerinde birleme,

O' nun tek ve eşsiz olduğuna inanma, O' na hiçbir şeyi şirk koşmadan ibadeti yalnızca Allah (c.c.) için

yapma demektir. Tevhidin zıddı olan şirk; Allah'a (c.c.) inanmakla birlikte başka varlıkları da tanrı

kabul etmek, Allah'a (c.c.) başka bir varlığı denk görmek demektir.

B) Deizm

Deizm, Latince Tanrı anlamında kullanılan "deus" kelimesinden türemiş olup teizmle aynı

11. SINIF 4. ÜNİTE
İNANÇLA İLGİLİ MESELELER

sözlük anlamına sahiptir. Ancak terim anlamı itibariyle teizmden farklıdır.

Deizm, Tanrı'nın varlığına inanmakla birlikte Tanrı'nın yaratma dışındaki sıfatlarını reddeden

düşüncenin adıdır.

Bu düşünceye sahip kişilere de deist denir. Deistler, Tanrı'nın varlığını her şeyin yaratıcısı olduğunu kabul eder

ancak diriltme, rızıklandırma, cezalandırma ve affetme gibi sıfatlarını yok sayarlar. Tanrı'nın evrene ve insana

etkisini kabul etmezler. O'nun yaratılış sonrasında evrenle ilgilenmediğini varsayarlar. Kâinat onun tarafından

tasarlanmış ve hareketi başlatılmıştır. Bundan sonra ise tanrıdan bir müdahale olmadan doğa kanunlarına göre

kendi kendine işler. Deistler vahyi ve peygamberliği de reddederler. Deistlerin tanrı hakkındaki en büyük

yanılgısı onu kendi duygu ve isteklerine göre tanımlamaları ancak tanrının kendini tanıtmamasını imkânsız

görmeleridir.

11. SINIF 4. ÜNİTE
İNANÇLA İLGİLİ MESELELER

Deizm; Batı dünyasında, Hristiyan âleminde ortaya çıkmış ve yayılıp taraftar bulmuş bir felsefi inanç biçimidir.

Orta Çağ'dan Yeni Çağ'a geçerken Batı dünyasında yaşanan tartışmaların bir ürünü olan deizm, XVI. yüzyıldan

itibaren geleneksel Hristiyan inanç ve uygulamalarına tepki gösteren bir anlayış olarak ortaya çıkmıştır.

İslamiyet, deist yaklaşımı kesin bir dille reddeder. Dinimize göre evreni ve evrendeki her şeyi yaratan

Allah'tır (c.c.). Onun, evren üzerindeki hâkimiyeti sürekli olarak devam etmektedir.

C) Materyalizm

"Madde" anlamına gelen Latince "materya" kelimesinden türeyen materyalizm Türkçede "Maddecilik" olarak isimlendirilir. Materyalizm maddî âlemin ötesinde herhangi bir varlık alanı tanımayan dünya görüşüdür. Bu inançta olan kişilere materyalist denir. Materyalizme göre her şey maddeden ibarettir. Maddeden bağımsız fizik ötesi bir alan yoktur. Varlığın insan algısının sınırlarını aştığını kabul etmez. Sadece maddi alanın sınırları içinde olanları var kabul eder. Olup biten her şeyin sadece maddi sebeplerle açıklanabileceğini iddia eder. Bundan dolayı Tanrı ve melek gibi var-

11. SINIF 4. ÜNİTE
İNANÇLA İLGİLİ MESELELER

lıkları ve vahiy, peygamberlik, ilahi kitap, diriliş ve ahiret gibi olguları kabul etmez. Dolayısıyla özünde Tanrıtanımaz (ateist) bir düşünceye sahiptir. İslamiyet, materyalist anlayışı kesin bir dille reddeder. Maddi âlem dışında bir âlemin var olduğu düşüncesini kabul etmez. Dinimize göre evreni ve evrendeki bütün varlıkları yaratan Yüce Allah'tır (c.c.). Evren ve varlıklar sonradan meydana gelmiştir. Sonradan meydana gelen bütün varlıkların bir yaratıcısı olması gerekir.

D) Pozitivizm

Pozitivizm, Fransızcada "gerçek, kanıtlanmış, olumlu" gibi anlamlara gelen "positif" kelimesinden türetilmiştir. Pozitivizm (olguculuk); sadece deneysel bilimi temele alan dünya görüşünün adıdır. Pozitivizm, metafizik ile bilim arasına kesin sınırlar koyar. İnancı ve sezgisel olanı bilimin dışında kabul eder. Tek bilgi türü olarak bilimsel bilgiyi öne çıkarır. Dinî ve metafizik düşünceye dayanan verilerin yerini sadece akla, gözleme ve deneye dayalı pozitif bilginin almasını öngörür. Auguste Comte tarafından kurulan Pozitivizm; modern Batı düşüncesinde sadece bilim alanıyla sınırlı kalmamış, bir sosyal teoriye dönüşmüştür. Pozitivizm, bilimin ilerlemesine kadar geçen süreyi metafizik devirler olarak görür. Bu anlayışa göre din ve metafizik, toplumun ilkel dönemlerinde bir ihtiyacı karşılamış olabilir ama bilimin ilerlemesiyle birlikte artık bunlara ihtiyaç kalmamıştır. Artık din

11. SINIF 4. ÜNİTE
İNANÇLA İLGİLİ MESELELER

ve metafizik, insanlığın ilerlemesini engelleyen bilim öncesi ilkel düşünce tarzlarıdır. Bilimsel bilgi insanın her türlü ihtiyacını karşılayacaktır. Esasen insan; duyuvar, akıl, kalp, ruh, inanç, arzu ve estetik vb. pek çok yönden oluşan bütün bir varlıktır. İnsanı bu yönlerinden sadece duyuvar alanına indirgemek ve kısıtlamak, insanın diğer yönlerini anlamsız ve boş saymak insanın maddi ve manevi bütünlüğünü zedeleyen yanlış bir tutumdur. Pozitivist yaklaşım, İslam dininin ortaya koyduğu ilkelerle ve ilahi hakikatlerle çelişmektedir. İslam'a göre sağlam duyuvar, bilgi kaynaklarından biri olmasına karşın tek bilgi kaynağı olarak kabul edilmez. Yüce dinimize göre doğru bilginin kaynakları selim akıl, vahiy ve sağlam duyuvarlardır.

E) Sekülerizm

Latince de nesle, zamana, dünyaya ait olan gibi manalara gelen seküler kelimesi, kavram olarak inançtan kaynaklanan düşünceleri dünya işlerine karıştırmama anlamına gelir. Pozitivizmin ortaya çıkardığı materyalist düşünce biçiminin sosyal hayattaki yansımasıdır. Sekülerizm toplumu ilgilendiren hukuki konularda, sosyal kararlarda ve yönetimin işleyişinde din kaynaklı görüşlerin tamamını dışlayarak sadece bilimin verilerine göre hareket etmeyi savunur. Bu özelliği ile dünyevileşme anlamına da gelir. Sekülerizm, İslamiyet'in ilkeleriyle çelişmektedir. Çünkü sekülerizm, insanı

11. SINIF 4. ÜNİTE
İNANÇLA İLGİLİ MESELELER

âdeta dünya yaşamı ile sınırlandırmakta, İslam'ın temel inanç esaslarından ahirete imanı yok saymaktadır. Kur'an, bu yaklaşımı reddetmektedir.

F) Agnostisizm

Sözlükte "bilinmezcilik ya da bilinemezcilik" anlamına gelen agnostisizm, Tanrı hakkında kesin bilgi elde etmenin mümkün olmadığını savunan felsefi yaklaşımın adıdır. Agnostiklere göre Tanrı'nın varlığı kesin olarak bilinemeyeceği gibi yokluğu da kesin olarak bilinemez. Bundan dolayı, Tanrı'nın varlığını kesin bir şekilde kabul eden teizm ve deizm karşı olduğu gibi Tanrı'nın yokluğunu iddia eden ateizm de karşıdır. Agnostik bakış açısında, Tanrı'nın varlığı yanında ahiretle ilgili meselelerin de doğrulanması mümkün görülmez ve herhangi bir dini benimsemek anlamsızdır. Agnostisizm, teizm ve ateizm arasında orta yolu savunmak üzere geliştirilmiş bir düşünce biçimidir. İslam dininin temeli olan iman; kişinin Allah'ın (c.c.) varlığını, birliğini, sıfatlarını, peygamberlerini, ahireti ve diğer iman edilmesi gereken şeyleri kalp ile onaylayıp dil ile söylemesidir. Allah'ın (c.c.) varlığı açık ve kesindir. Bu konuda en ufak bir şüphe yoktur. Yüce kitabımız bu konuda; çevremizden, varlıklardan, gök cisimlerinden, doğa olaylarından, evrendeki düzenden birçok örnek verir. ___

G) Ateizm

11. SINIF 4. ÜNİTE
İNANÇLA İLGİLİ MESELELER

Ateizm, Tanrı'nın var olmadığı inancına dayanan felsefi akımdır. Ateizm, sadece Tanrı inancına değil metafizik alana ait her şeye karşıdır. Bu akımı benimseyenlere ateist denir. Ateizm, insanlık tarihinde çok yaygın olmasa da eski dönemlerden günümüze kadar gelen bireysel alanda kalmış bir akımdır. Ateizm, insan fitratına aykırı bir anlayıştır. Çünkü insan fitratında Allah (c.c.) inancı doğuştan vardır. Bu sebeple ateist olduğunu söyleyenler bile zor duruma düştüklerinde, çaresiz kaldıklarında hemen Allah'a (c.c.) sığınmaktadırlar.

H) Nihilizm

Nihilizm, Latince'de yokluk anlamına gelen "Nihilio" kelimesinden türetilmiştir. "Hiççilik" şeklinde Türkçeye tercüme edilir. Anlam, değer yargısı, inanç, ahlak, düzen, iyi ve kötü gibi kavramları geçersiz kılmaya çalışan her türlü felsefi, sosyal, siyasi ve ahlaki tutumu ifade eden düşünce şekline nihilizm denir. Felsefi yönden hiçbir gerçek kabul etmeyen, sosyal yönden var olan toplum düzenini benimsemeyen, siyasi yönden her türlü otoriteyi reddeden, ahlaki yönden hiçbir değeri tanımayan kişilere nihilist denir.

11. SINIF 4. ÜNİTE
İNANÇLA İLGİLİ MESELELER

Nihilist bakış açısı, İslam'la uyuşmaz. Çünkü İslamiyet'e göre evren ve insan, amaçsız yaratılmamıştır. Aksine her şey, bir amaca yönelik olarak ve bir hikmete binaen yaratılmıştır. İslam anlayışına göre insan, eşref-i mahlûkattır yani yaratılmışların en şerefliisidir. O, amaçsız yaratılmamıştır. İnsanın yaratılış amacı; Rabb'ini tanımak, ona kulluk etmek, yeryüzünü ıslah ve imar etmek, iyiliği ve hakkı yeryüzünde hâkim kılmak için çalışmaktır. İslam, kötümser ve karamsar bakışı kabul etmez. Ümitsizliğe düşmek gerektiğini hatırlatır. Dinimize göre yeryüzündeki her şey, insan için ve en güzel şekilde yaratılmıştır.

Kötülük Problemi

Türkçede "kötülük problemi" şeklinde isimlendirilen bu mesele İslam'da "şer" kavramıyla ifade edilmiştir. "Tanrı varsa yeryüzünde neden bu kadar çok kötülük olabiliyor? Tanrı kötülükleri niçin önlemiyor? Dünyada bu kadar kötülük olduğuna göre demek ki Tanrı yoktur." önermesi üzerinden Tanrı'yı inkâr etmenin bahanesi olarak kullanılmaktadır. Kötülük problemi ateizm, agnostisizm, nihilizm gibi akımlara yönelmede etkilidir.

Bazı Hatırlatmalar:

- İncamımıza göre hayrı da şerri de yaratan Allah'tır (c.c.). Allah'ın (c.c.) şerri yani kötülüğü yaratması, olumsuzluk olarak değerlendirilemez.

11. SINIF 4. ÜNİTE
İNANÇLA İLGİLİ MESELELER

- Şer olmasaydı hayrın da değeri kalmazdı
- Dünya, insan için bir imtihan alanıdır. İnsan burada Allah (c.c.) tarafından sınanmaktadır.
- Yeryüzünde kötülükler varsa bu, insanın aklını ve iradesini kötü yönde kullanmasından kaynaklanmaktadır.
- Kötülük bir oranda görecelidir.
- Bazı şeyler sonuçları itibarıyla iyidir.
- Başımıza gelenler bazen çoğunlukla yaptıklarımızın sonucudur

YENİ NESİL EFSANEM SERİSİ

YENİ NESİL AKILLI DEFTERLERİMİZ

YENİ NESİL SORU BANKALARIMIZ

Sipariş Tel:

0 555 153 08 74 - 0 505 979 88 88

Sadece Din Dersi...

DDY YAYINLARI